

Поводом најновијих информација које су се појавиле протеклих дана у јавности о изменама и допунама Породичног закона, а имајући у виду приоритетан интерес јавности да буде прецизно и тачно информисана о свему, а нарочито о важним питањима која се тичу грађана, као што је тема породице, родитеља, деце, њихових права и заштите, Министарство за бригу о породици и демографију оштро демантује наводе да измене и допуне Породичног закона уводе „могућност да деца мењају пол самосталном одлуком“, да се „граница кривичне одговорности повећава на 18 година“, да је „укидање малолетничких бракова у нескладу са обичајем у појединим крајевима у Србији“, као и тврдње „да би, у погледу члана 70. Нацрта закона о изменама и допунама Породичног закона, дете могло да се на различите начине изјашњава о идентитету, па и да није људско биће“ (напомињемо да Министарство неће цитирати изнето поређење сматрајући га неприкладним).

Додатно, Министарство одбацује као неосноване тврдње да је Нацрт закона неодређен у делу који се односи на то да се користи израз „министар надлежан за породичну заштиту“ и да ова формулација може да упућује и на министра унутрашњих послова, правде, здравља, одбране, бриге о породици итд.

Министарство понавља да Породични закон не задире у породичне вредности и није средство за кажњавање родитеља, давање самовоље деци, нити механизам за укидање права родитељима да васпитају сопствену децу. Дух закона није мењан, док су одређене одредбе прилагођене домаћим и међународном правним нормама и стандардима.

Напомињемо и то да члан 2. Нацрта закона гласи да „свако има право на живот у породичном окружењу“, да „свако има право на поштовање свог породичног живота“, а да „породица ужива посебну заштиту државе“, да „мере којима се задире у породични живот морају бити нужне и примењују се само под условом да се њихова сврха не може успешно остварити предузимањем блажих мера, укључујући превентивне мере и пружање помоћи и подршке породици“.

У погледу пристанка на медицинску меру, Министарство за бригу о породици и демографију наглашава да се Породични закон не бави сектором здравства нити правом пацијената нити терминологијом из области здравља, као и да поменуто законско решење и одредба већ постоји у Закону о правима пацијената где се у члану 19. ставу 4. наводи да дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, уз претходно обавештење, може самостално дати пристанак на предложену медицинску меру. Такође, у истом закону у оквиру објашњења значења појединачних израза у члану 2 законодавац објашњава да медицинска мера подразумева „здравствену услугу која се пружа у превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе сврхе“. Нема, дакле, помена промене пола.

У циљу тачног информисања јавности, Министарство за бригу о породици и демографију указује на то да поменута одредба већ постоји у важећем Породичном закону, који је на снази од 2005. године, те да овај члан гласи:

(1) Дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој

(2) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може дати пристанак за предузимање медицинског захвата

Што се тиче измена и допуна Породичног закона овај члан је само сада усклађен са терминим „медицинска мера“, односно важећим Законом о правима пацијената, тако да у Нацрту закона о изменама и допунама Породичног закона овај члан гласи:

(1) Дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој

(2) Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може дати пристанак за предузимање медицинске мере

Што се тиче границе кривичне одговорности, као што је то у прошлом саопштењу Министарство навело, дефиниција детета је дата на основу међународне ратификоване Конвенције о правима детета и односи се искључиво на Породични закон, у смислу овог закона. Ова „дефиниција“ не утиче на примену одредби Кривичног законика, у смислу границе кривичне одговорности.

У погледу укидања малолетничких бракова, Министарство напомиње да малолетнички бракови по свим важећим нормама и стандардима нису никакво обичајно право и добра пракса, него је дечији брак негативна друштвена појава. Поменути стандарди подразумевају спречавање свих облика дечијих бракова, као и пружања подршке малолетним родитељима, уз очување посебне заштите деце.

Општим протоколом заштите деце од насиља који је Влада Републике Србије усвојила 2022. године малолетнички бракови су препознати као облик насиља над децом, зато што имају изузетно негативне последице по развој деце, укључујући ране трудноће, сложене родитељске улоге које не одговарају узрасту, напуштање образовања и школовања, искључење из групе вршњака којима развојно припадају.

Што се тиче информација о идентитету детета, Министарство за бригу о породици и демографију истиче да је члан 70 Нацрта закона о изменама и допунама Породичног закона, измењен у односу на важећи члан Породичног закона у смислу да је допуњен искључиво појмовима који се односе на универзалне вредности наведене у Конвенцији о правима детета. Реч је о вредностима мира, достојанства, толеранције, слободе, равноправности и солидарности.

У интересу јавности наводимо да члан 70. у важећем закону гласи:

„Родитељи имају право и дужност да са дететом развијају однос заснован на љубави, поверењу и узајамном поштовању, те да дете усмеравају ка усвајању и поштовању вредности емоционалног, етичког и националног идентитета своје породице и друштва“.

А да према Нацрту закона о изменама и допунама, овај члан гласи:

„Родитељи имају право и дужност да са дететом развијају однос заснован на љубави, поверењу и узајамном поштовању, да дете усмеравају ка усвајању и поштовању вредности мира, достојанства, толеранције, слободе, равноправности и солидарности, и да раде на

очувању и развијању породичног, националног, етичког, културног и другог идентитета детета.”

Министарство је сматрало да је овом одредбом управо наглашен породични идентитет и јачање улоге породице у одгоју детета. Такође, Радна група је сматрала да предложено решење не оставља простор да се идентитет детета посматра изоловано од његове породице, већ потврђује да се дете развија у оквиру породичног и друштвеног контекста.

Додатно, у јавности су се појавили наводи да је Нацрт закона неодређен у делу који реферише на то да је за доношење подзаконског акта „надлежан министар за породичну заштиту“, а онда се износе тврдње да то може да значи и да је у питању било који министар. Напомињемо да је у домаћим прописима сасвим уобичајена ова врста формулације.

Министарство за бригу о породици и демографију основано је Законом о министарствима, прописом који дефинише надлежност свих ресора у Републици Србији. У том Закону јасно стоји да Министарство за бригу о породици и демографију обавља послове државне управе који се односе на: систем породичноправне заштите; брак; популациону политику; планирање породице, породицу и децу; унапређење и развој демографске политике, политике наталитета, квалитета живота и продужетка живота, репродуктивног здравља и унутрашњих миграција; израду националних докумената и припрему и спровођење кампања везаних за демографску политику, као и друге послове одређене законом.

Министарство за бригу о породици подсећа све актере да је тема Породичног закона од кључне важности за све грађане, да је потребно у отвореном дијалогу да се изнесу аргументи, коментари, предлози и сугестије, као и критике, али и да је неопходан одговоран приступ, јер сваки други однос није прихватљив за јавни дискурс и није добар за важну тему каква јесте измена и допуна Породичног закона.

Министарство остаје отворено и спремно да помно и са посебном пажњом саслуша сваку врсту утемељене сугестије, али и да пажљиво саслуша све недоумице, страхове и бојазни који могу да се појаве у јавности, а у циљу њиховог правовременог отклањања и унапређења текста нацрта закона.

Истичемо и то да је свако законско решење и те како подложно и требало би да буде предмет додатног унапређивања, прецизирања и побољшања текста, а нарочито овако важан пропис као што је Породични закон, те да тако и треба да буде у демократском друштву.

Уз апел свим учесницима у јавном простору да се суздрже од олаког пласирања произвољних закључака, а ради максималног избегавања стварања конфузије унутар јавне сфере, којом може да се нанесе непроцењива штета свим заинтересованима ову за тему, нарочито људима који брину о својим породицама и деци.

Министарство за бригу о породици и демографију остаје доступно и отворено за све сугестије које могу утицати на унапређење рада и бољу заштиту права деце и породица у Србији.

Подсећамо и на то да је Министарство претходних дана обавило нов круг разговора на основу којих ће се разматрати предложена решења у циљу додатног прецизирања текста Нацрта закона, укључујући и сва конкретна питања на које се односи ово саопштење.